

Spis treści

Przedmowa do wydania drugiego 7

ŻART, FORTEL I ZEMSTA. PROLOG (RYMY NIEMIECKIE)

przełożył Andrzej Kopacki

1. Zaproszenie	17
2. Moje szczęście	17
3. Niezlomnie	17
4. Dialog	18
5. Do cnotliwych	18
6. Mądrość o świecie	18
7. <i>Vademecum – Vadetecum</i>	18
8. Trzecie zrzucenie skóry	19
9. Moje róże	19
10. Gardziciel	19
11. Słowo przysłowia	20
12. Do światłoluba	20
13. Dla tancerzy	20
14. Zaczny	20
15. Rdza	21
16. W górę	21
17. Maksyma tyrana	21
18. Ciasne dusze	21
19. Uwodziciel od niechcenia	21
20. Pod rozwałę	22
21. Przeciw pysze	22
22. Mąż i niewiasta	22
23. Interpretacja	22
24. Lekarstwo dla pesymistów	22

25. Prośba	23
26. Moja twardość	23
27. Wędrowiec	23
28. Pociecha dla początkujących	24
29. Egoizm gwiazd	24
30. Bliźni	24
31. Święty w masce	25
32. Zniewolony	25
33. Samotny	25
34. <i>Seneca et hoc genus omne</i>	26
35. Lód	26
36. Pisma młodzieńcze	26
37. Przezorność	26
38. Mowa pobożnego	27
39. Latem	27
40. Bez zawiści	27
41. Hieraklityzm	28
42. Zasada przezacnych	28
43. Otucha	28
44. Gruntowny	28
45. Na zawsze	29
46. Głosy zmęczonych	29
47. Upadek	29
48. Wbrew prawom	29
49. Mowa mędrca	30
50. Utrata rozumu	30
51. Pobożne życzenia	30
52. Pisanie stopą	31
53. „Ludzkie, arcyłudzkie”. Książka	31
54. Mojemu czytelnikowi	31
55. Malarz realista	31
56. Próżność poety	32

57. Wybredny gust	32
58. Krzywy nos	32
59. Skrobie pióro	32
60. Ludzie z wyżyn	33
61. Mowa sceptyka	33
62. <i>Ecce homo</i>	33
63. Moralność gwiazd	34

KSIEGA PIERWSZA

1. Ci, którzy nauczają celu istnienia	37
2. Sumienie intelektualne	40
3. Szlachetny i pospolity	41
4. Co służy zachowaniu gatunku	43
5. Bezwzględne obowiązki	43
6. Utrata godności	44
7. Coś dla pracowitych	45
8. Nieświadome cnoty	46
9. Nasze wybuchy	47
10. Rodzaj atawizmu	47
11. Świadomość	48
12. O celu nauki	49
13. Przyczynek do nauki o poczuciu mocy	50
14. Czego to nie nazywa się miłością	51
15. Z daleka	53
16. Przez kładkę	53
17. Umotywować swoje ubóstwo	54
18. Antyczna duma	54
19. Zło	55
20. Godność głupstwa	55
21. Nauczycielom bezinteresowności	56
22. <i>L'ordre du jour pour le roi</i>	58

23. Oznaki korupcji	59
24. Odmiany niezadowolenia	62
25. Niepowołany do poznania	63
26. Czym jest życie?	63
27. Wyrzekający się	64
28. Szkodzić tym, co się ma najlepszego	64
29. Dokłamywacze	65
30. Komedia sław	65
31. Handel i szlachectwo	66
32. Niepożądani uczniowie	66
33. Poza audytorium	67
34. <i>Historia abscondita</i>	67
35. Herezja i czary	67
36. Ostatnie słowa	68
37. Za sprawą trzech błędów	68
38. Wybuchowi	69
39. Zmieniony smak	69
40. O braku dystygowanej formy	70
41. Przeciwno żalowi	71
42. Praca i nuda	71
43. O czym świadczą prawa	72
44. Rzekome motywy	73
45. Epikur	73
46. Nasze zdziwienie	74
47. O tłumieniu namiętności	74
48. Znajomość niedoli	75
49. Wielkoduszność i temu podobne	76
50. Argument osamotnienia	77
51. Zmysł prawdy	77
52. Co wiedzą o nas inni	77
53. Gdzie się zaczyna dobro	78
54. Świadomość pozoru	78

55. Skrajny zmysł szlachetności	79
56. Pragnienie cierpienia	80

KSIĘGA DRUGA

57. Do realistów	83
58. Tylko jako twórcy!	84
59. My, artyści!	84
60. Kobiety i ich zdalne oddziaływanie	85
61. Na cześć przyjaźni	86
62. Miłość	87
63. Kobieta w muzyce	87
64. Sceptycy	87
65. Oddanie	87
66. Siła słabych	88
67. Udawać samą siebie	88
68. Wola i powolność	88
69. Zdolność do zemsty	89
70. Władczyni władców	89
71. O kobiecej czystości	90
72. Matki	91
73. Święte okrucieństwo	91
74. Bez powodzenia	91
75. Trzecia płeć	92
76. Największe niebezpieczeństwo	92
77. Zwierzę o czystym sumieniu	93
78. Za co powinniśmy być wdzięczni	94
79. Urok niedoskonałości	95
80. Sztuka i natura	95
81. Grecki smak	97
82. <i>Esprit</i> to nie po grecku	97
83. Przekłady	98

84. O źródle poezji	99
85. Dobro i piękno	102
86. O teatrze	102
87. O próżności artystów	103
88. Powaga prawdy	104
89. Teraz i kiedyś	105
90. Blaski i cienie	105
91. Ostrożnie	105
92. Proza i poezja	106
93. Więc dlaczego piszesz?	107
94. Rosnąć po śmierci	107
95. Chamfort	107
96. Dwaj mówcy	109
97. O gadulstwie pisarzy	109
98. Na pochwałę Szekspira	110
99. Zwolennicy Schopenhauera	111
100. Nauczyć się hołdowania	114
101. Wolter	115
102. Słowo na rzecz filologów	115
103. O muzyce niemieckiej	116
104. O brzmieniu języka niemieckiego	117
105. Niemcy jako artyści	119
106. Muzyka jako orędowniczka	120
107. Najgłębsze powody do wdzięczności sztuce	120

KSIĘGA TRZECIA

108. Nowe zmagania	125
109. Strzeżmy się!	125
110. Źródło poznania	126
111. Pochodzenie logiki	129
112. Przyczyna i skutek	130

113. Przyczynek do nauki o truciznach	131
114. Zasięg moralności	131
115. Cztery błędy	131
116. Instynkt stadny	132
117. Stadne wyrzuty sumienia	132
118. Przychyłość	133
119. Nie z altruizmu!	133
120. Zdrowie duszy	134
121. Życie nie jest argumentem	135
122. Moralny sceptycyzm w chrześcijaństwie	135
123. Poznanie czymś więcej niż środkiem	136
124. W horyzoncie nieskończoności	137
125. Szalony człowiek	137
126. Mistyczne wyjaśnienia	138
127. Echa najdawniejszej religijności	139
128. Wartość modlitwy	140
129. Warunki Boga	141
130. Niebezpieczna decyzja	141
131. Chrześcijaństwo i samobójstwo	141
132. Przeciw chrześcijaństwu	141
133. Zasada	142
134. Pesymiści jako ofiary	142
135. Pochodzenie grzechu	142
136. Naród wybrany	143
137. Mówiąc przypowieściami	144
138. Błąd Chrystusa	144
139. Barwa namiętności	145
140. Nazbyt po żydowsku	145
141. Nazbyt orientalnie	145
142. Kadzidło	146
143. Największa zaleta politeizmu	146
144. Wojny religijne	147

145. Zagrożenie dla wegetarianów	147
146. Niemieckie nadzieje	148
147. Pytanie i odpowiedź	148
148. Gdzie powstają reformacje	148
149. Niepowodzenia reformacji	149
150. Przyczynek do krytyki świętych	150
151. O pochodzeniu religii	150
152. Największa zmiana	150
153. <i>Homo poeta</i>	151
154. Różne niebezpieczeństwa życia	151
155. Czego nam brak	152
156. Najbardziej wpływowy	152
157. <i>Mentiri</i>	152
158. Niewygodna właściwość	152
159. Każda cnota ma swój czas	153
160. W obcowaniu z cnotami	153
161. Miłośnikom epoki	153
162. Egoizm	153
163. Po wielkim zwycięstwie	153
164. Szukający spokoju	154
165. O szczęściu wyrzekających się	154
166. Zawsze w swoim towarzystwie	154
167. Mizantropia i miłość	154
168. O pewnym chorym	155
169. Jawni wrogowie	155
170. Z tłumem	155
171. Sława	156
172. Obrzydzacz	156
173. Być głębokim i wydawać się głębokim	156
174. Na uboczu	156
175. O wymowności	157
176. Litość	157

177. O „wychowaniu”	157
178. W kwestii oświecenia moralnego	157
179. Myśli	157
180. Dobre czasy dla wolnych umysłów	158
181. Podążać za kimś i iść przodem	158
182. W samotności	158
183. Muzyka najlepszej przyszłości	158
184. Sprawiedliwość	159
185. Ubogi	159
186. Nieczyste sumienie	159
187. Obrażający wykład	159
188. Praca	159
189. Myśliciel	160
190. Przeciwno chwalcom	160
191. Przeciwno pewnego rodzaju obronie	160
192. Dobroduszni	160
193. Dowcip Kanta	161
194. Człowiek „szczerego serca”	161
195. Uśmieć się można!	161
196. Granice naszego słuchu	161
197. Lepiej więc uważać!	161
198. Rozdrażnienie dumnego	162
199. Szczodrość	162
200. Śmiech	162
201. Uznanie	162
202. Marnotrawca	162
203. <i>Hic niger est</i>	162
204. Żebrak i grzeczność	163
205. Potrzeba	163
206. W czasie deszczu	163
207. Zawistnik	163
208. Wielki mąż!	163

209. Szczególny sposób pytania o racje	164
210. Umiar w pilności	164
211. Potajemni wrogowie	164
212. Nie dać się zwiść pozorom	164
213. Droga do szczęścia	164
214. Wiara uszczęśliwia	165
215. Ideał i tworzywo	165
216. Niebezpieczeństwo w głosie	165
217. Przyczyna i skutek	165
218. Moja antypatia	166
219. Cel kary	166
220. Ofiara	166
221. Względy	166
222. Poeta i kłamca	166
223. Wikariat zmysłów	167
224. Krytyka zwierząt	167
225. Naturalni	167
226. Podejrzliwi i styl	167
227. Błędny wniosek, fałszywy krok	167
228. Przeciw pośrednikom	168
229. Przekora i wierność	168
230. Brak dyskrecji	168
231. „Gruntowni”	168
232. Marzenia senne	168
233. Najbardziej niebezpieczny punkt widzenia	169
234. Pociecha muzykanta	169
235. Duch i charakter	169
236. Aby poruszyć tłum	169
237. Uprzejmy	170
238. Bez zawiści	170
239. Markotny	170
240. Nad morzem	170

241. Dzieło i artysta	170
242. <i>Suum cuique</i>	171
243. Geneza „dobrej” i „lichej” jakości	171
244. Myśli i słowa	171
245. Pochwałą jest sam wybór	171
246. Matematyka	171
247. Przyzwyczajenie	172
248. Książki	172
249. Westchnienie człowieka poznającego	172
250. Wina	172
251. Zapoznani cierpiętnicy	172
252. Lepiej być winnym	173
253. Zawsze w domu	173
254. Przeciw zakłopotaniu	173
255. Naśladowcy	173
256. Powleczenie	174
257. Z doświadczenia	174
258. Negacja przypadku	174
259. Z raję	174
260. Tabliczka mnożenia	174
261. Oryginalność	174
262. <i>Sub specie aeterni</i>	175
263. Bez próżności	175
264. Nasze uczynki	175
265. Skrajny sceptycyzm	175
266. Kiedy potrzeba okrucieństwa	175
267. Dążąc do wielkiego celu	176
268. Na czym polega heroizm?	176
269. W co wierzysz?	176
270. Co mówi ci sumienie?	176
271. Co jest dla ciebie największym niebezpieczeństwem?	176
272. Co kochasz w innych?	176

273. Kogo nazywasz złym?	177
274. Co jest według ciebie najbardziej ludzkie?	177
275. Co jest przypieczętowaniem osiągniętej wolności?	177

KSIĘGA CZWARTA

276. Na nowy rok	181
277. Osobista opatrność	181
278. Myśl o śmierci	182
279. Gwiazdna przyjaźń	183
280. Architektura poznających	184
281. Umieć rozpoznać koniec	184
282. Chód	185
283. Ludzie, którzy zajmują się przygotowaniem	185
284. Wiara w siebie	186
285. <i>Excelsior!</i>	186
286. Uwaga wtrącona	187
287. Miła ślepotą	187
288. Szczytne nastroje	187
289. Na pokład!	188
290. Czego potrzeba	189
291. Genua	190
292. Kaznodziejom moralności	191
293. Nasza atmosfera	192
294. Przeciwno potwarcom natury	193
295. Krótkotrwałe nawyki	193
296. Stała reputacja	194
297. Umieć się sprzeciwić	195
298. Westchnienie	196
299. Czego należy uczyć się od artystów	196
300. Preludia nauki	196
301. Urojenie ludzi kontemplacyjnych	197

302. Niebezpieczeństwo najszcześniejszego	198
303. Dwóch szczęśliwców	199
304. Czyn jest poniechaniem	200
305. Panowanie nad sobą	200
306. Stoicy i epikurejczycy	201
307. Na rzecz krytyki	201
308. Historia każdego dnia	202
309. Z siódmej samotności	202
310. Wola i fala	203
311. Przyćmione światło	203
312. Mój pies	204
313. Żadnych obrazów męczeństwa	205
314. Nowe zwierzęta domowe	205
315. O ostatniej godzinie	205
316. Ludzie prorocy	205
317. Patrząc wstecz	206
318. Mądrość w boleści	206
319. Jako interpretatorzy własnych przeżyć	207
320. Przy ponownym spotkaniu	208
321. Nowa ostrożność	208
322. Przypowieść	208
323. Szczęśliwy los	209
324. <i>In media vita</i>	209
325. Czego trzeba do wielkości	209
326. Lekarze duszy i ból	210
327. Poważnie brać się do rzeczy	211
328. Szkodzić głupocie	211
329. Czas wolny i próżnowanie	212
330. Aplauz	213
331. Lepiej być głuchym niż ogłuszonym	213
332. Zła godzina	214
333. Co to znaczy poznawać	214

334. Trzeba nauczyć się kochać	215
335. Niech żyje fizyka!	216
336. Skąpstwo natury	219
337. Przyszłe „człowieczeństwo”	219
338. Wola cierpienia i litościwi	220
339. <i>Vita femina</i>	223
340. Umierający Sokrates	223
341. Najcięższe brzemię	224
342. <i>Incipit tragoedia</i>	225

KSIĘGA PIĄTA

343. Jak to jest z naszym dobrym humorem	229
344. W jakiej mierze nawet my jesteśmy bogobojni	230
345. Moralność jako problem	232
346. Nasz znak zapytania	234
347. Wierzący i ich potrzeba wiary	236
348. O pochodzeniu uczonych	237
349. Raz jeszcze o pochodzeniu uczonych	239
350. Na chwałę <i>hominum religiosorum</i>	240
351. Na chwałę natur kapłańskich	240
352. W jakiej mierze nie sposób obejść się bez moralności	242
353. O pochodzeniu religii	242
354. O „geniuszu gatunku”	243
355. Źródło naszego pojęcia poznania	246
356. Do jakiego stopnia w Europie robi się coraz bardziej „artystycznie”	248
357. Przyczynek do starego problemu: „co jest niemieckie?”	250
358. Chłopskie powstanie ducha	254
359. Zemsta na duchu i inne ukryte motywy moralności	257
360. Dwojakie przyczyny, które bywają mylone	258
361. O problemie aktora	259

362. Nasza wiara w zmężnienie Europy	261
363. Jak każda płeć ma swoje przesady co do miłości	261
364. Mówi pustelnik	263
365. Raz jeszcze mówi pustelnik	263
366. W obliczu uczzonej księgi	264
367. Co trzeba najpierw rozróżniać w dziełach sztuki	266
368. Mówi cynik	267
369. Obok siebie	268
370. Czym jest romantyzm?	269
371. My, niezrozumiali	272
372. Dlaczego nie jesteśmy idealistami	272
373. „Nauka” jako przesąd	273
374. Nasza nowa „nieskończoność”	275
375. Dlaczego wydajemy się epikurejczykami	276
376. Nasze powolne czasy	276
377. My, bez ojczyzny	277
378. „Znów będziemy klarowni”	279
379. Przerwywnik błazna	280
380. Mówi „wędrowiec”	280
381. W kwestii zrozumiałości	281
382. Wielkie zdrowie	283
383. Epilog	284

DODATEK: PIEŚNI KSIĘCIA LEKKODUCHA

przełożył Leopold Staff

Do Goethego	289
Powołanie poety	289
Na Południu	291
Bogobojna Beppa	292
Łódź tajemnicza	293
Oświadczyńny miłosne (przy których jednak poeta wpadł w dół)	294

Pieśń Teokrytowego pasterza kóz	295
„Na niepewne owe dusze”	296
Błazen w rozpacz	297
<i>Rimus remedium</i> . Czyli: Jak pocieszają się chorzy poeci	297
„Szczęście me!”	299
Na nowe morza	300
Sils-Maria	300
Do Mistrala. Pieśń taneczna	301
Objaśnienia <i>opracowała Małgorzata Łukasiewicz</i>	305
<i>Giorgio Colli, Mazzino Montinari</i> Kronika życia Nietzschego od lata 1881 do jesieni 1882 <i>przełożył Stanisław Kasprzysiak</i>	311